

การศึกษา



ยุบ

เมื่อวันพุธที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง สุขุทัยศึกษาและล้านนาศึกษา ซึ่งผู้ที่ไปร่วมงานคงได้รับฟังสาระความรู้เกี่ยวกับสุขุทัยศึกษาและล้านนาศึกษาไปแล้ว นอกเหนือจากนั้น หนังสือประกอบการสัมมนาดังกล่าวยังมีเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับคำว่า ขุน ที่ ศ.ดร.ประเสริฐ ญ นคร ราชบัณฑิตอธิบายไว้ด้วย วันนี้จึงขอสรุปมาเสนอผู้อ่านดังนี้

คำว่า ขุน ในสมัยสุโขทัยเป็นตำแหน่งเจ้าหรือผู้ปกครองนครหรือแคว้น เช่น ขุนสามชน เจ้าเมืองฉอด ต่อมาในสมัยอยุธยา ขุน กลายมาเป็นยศขุนนางตามลำดับดังนี้ พระยา พระ หลวง ขุน และหมื่น อย่างไรก็ตาม ยศขุนในสมัยอยุธยามีศักดิ์แตกต่างกันไปตามตำแหน่งที่ดำรง เช่น ที่ปรากฏในพระอัยการตำแหน่งนาพลเรือนซึ่งตราขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ขุนราชินิกุล นิตยภักดี ตำแหน่งปลัดทูลฉลองกรมมหาดไทย นา ๑๐๐๐ ขุนราชพิณีใจ ตำแหน่งราชปลัดถือพระธรรมนุญ นา ๘๐๐ ขุนพิณีอักษร ตำแหน่งเสมียนตรา นา ๖๐๐ ขุนแก้ว ตำแหน่งเจ้ากรมช่างดอกไม้เพลิงขวา นา ๓๐๐ ขุนโฉนไฟเราะ ตำแหน่งพนักงานปีพาทย์ นา ๒๐๐ ส่วนในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ ขุน เป็นลำดับฐานันดรศักดิ์ของขุนนางตามลำดับดังนี้ สมเด็จเจ้าพระยา เจ้าพระยา พระยา พระ หลวง ขุน หมื่น และเจ้า

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว ไม่มีการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงบรรดาศักดิ์ขุนนางตามระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อีก และในที่สุด ในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ยกเลิกบรรดาศักดิ์เพื่อความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย แต่หากผู้มีบรรดาศักดิ์ผู้ใดประสงค์จะคงอยู่ในบรรดาศักดิ์ด้วยเหตุผลเฉพาะตัว ให้ชี้แจงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเป็นราย ๆ รวมทั้งผู้ใดประสงค์จะใช้ราชทินนามเป็นชื่อตัวหรือชื่อสกุล ก็ต้องทำเรื่องขออนุญาตต่อกระทรวงมหาดไทย.

อารยา กิรมงคลจิต